

การพัฒนารูปแบบผ้าปักชาวไทยภูเขาบ้านสันกอง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

เกวลิน ชางสุภาพ

ชุตินพร เรืองชัยศรีกุล

ตะวัน มณีรัตน์

นักศึกษาระดับปริญญาตรี สำนักวิชาบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ดร.กัศมา กาซ้อน

รองศาสตราจารย์ สำนักวิชาบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

วันที่ได้รับต้นฉบับบทความ: 3 มีนาคม 2563

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ: 8 มีนาคม 2563

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 29 มีนาคม 2563

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาผ้าปักชาวไทยภูเขาให้มีความผสมผสานลายผ้ารูปแบบใหม่ ให้ผ้าปักมีความน่าสนใจ สวยงาม โดดเด่น และเพื่อศึกษาความพึงพอใจจากการพัฒนารูปแบบผ้าปักชาวไทยภูเขา บ้านสันกอง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสัมภาษณ์จากผู้ผลิตผ้าปักชาวไทยภูเขา จำนวน 32 ราย ใน บ้านสันกอง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ผลิตส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 56 ปี ขึ้นไป ปักผ้าเพื่อจำหน่ายและปักใช้เอง เป็นการปักผ้าด้วยมือและส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างในการปักผ้า ปักผ้าเพื่อนำไปทำเป็นผลิตภัณฑ์เสื้อ กระโปรง และกระเป๋า

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจเกี่ยวกับรูปแบบผ้าปักชาวไทยภูเขา ที่ผู้ศึกษาได้ทำการพัฒนาและออกแบบใหม่ พบว่า ความพึงพอใจในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปักชาวไทยภูเขาภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X}$ =4.84) สีและลวดลายที่โดดเด่น ($\bar{X}$ =4.59) ความประณีตสวยงาม และเป็นลวดลายที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของผ้าปัก ($\bar{X}$ =4.56) ความพึงพอใจในด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าปักชาวไทยภูเขาภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ คุณสมบัติทางวัสดุและเศรษฐกิจ ($\bar{X}$ =4.63) รองลงมา ได้แก่ ความงามทางศิลปะ ($\bar{X}$ =4.43)

คำสำคัญ: การพัฒนา ความพึงพอใจ ผ้าปักชาวไทยภูเขา

The Development of Embroidery Patterns for Hill Tribes in Ban San Kong Mae Chan District, Chiang Rai Province

Kewalin Sangsupap

Chutipon Reungchaisrikul

Thawan Maneerat

Undergraduate, School of Accounting, Chiang Rai Rajabhat University

Dr.Kasama Kason

Associate Professor, School of Accounting, Chiang Rai Rajabhat University

Received: 3 March 2020

Revised: 8 March 2020

Accepted: 29 March 2020

Abstract

This study aims to Developed embroidery fabrics of hill tribes to have a combination of new patterns to make embroidered fabrics attractive and outstanding and to study cost and return management practices. Data were studied and collected by interviews with 32 mountain Thai embroidery fabric manufacturers in Ban Sankong, Mae Chan District, Chiang Rai Province.

The results showed that Most of the manufacturers are female, aged 56 years and over. Embroidery is for sale and for own use. It is hand embroidery and most of them spend their free time embroidering. Embroider fabrics to make shirts, skirts and bags.

Satisfaction analysis results of mountain Thai embroidery. That the student has developed and redesigned overall satisfaction with the development of mountain Thai embroidery fabrics was at a high level. When each aspect was considered, it was found to be at the highest level, namely creativity ($\bar{x}=4.84$), outstanding colors and patterns ($\bar{x}=4.59$), refinement and is a pattern that indicates the uniqueness of the embroidered cloth ($\bar{x}=4.56$). The overall design satisfaction of mountain Thai embroidery products was at a high level. When considering each area, it was found that the side with the highest average were material and economic properties ($\bar{x}=4.63$), followed by the beauty of art ($\bar{x}=4.43$)

Keywords: Development, satisfaction, hill tribe embroidery

บทนำ

ผ้าปักของชาติพันธุ์ทุกชาติพันธุ์ มีความสวยงามและมีเอกลักษณ์ในผ้าปักของชาติพันธุ์นั้นๆ ทำให้รู้ถึงความแตกต่างที่สวยงาม ด้วยผ้าปักของชาติพันธุ์เป็นงานฝีมือที่สร้างสรรค์ขึ้นด้วยความชำนาญของสตรีทุกชาติพันธุ์ โดยอาศัยภูมิปัญญา การฝึกหัด การเรียนรู้และการถ่ายทอดที่มีการสืบสานมาจากรุ่นบรรพบุรุษต่อกันมาหลายร้อยปี เกิดการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย การปักผ้าจะเปลี่ยนไปตามยุคสมัย การพัฒนาการมากขึ้นตามสมัยและวัฒนธรรมประเพณีของแต่ละท้องถิ่น ถึงยุคสมัยจะเปลี่ยนไป ผ้าปักของชาติพันธุ์ก็ยังคงยึดหลักความดั้งเดิมและยังเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงเอกลักษณ์ วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไปในแต่ละชาติพันธุ์ได้อย่างชัดเจน

ผ้าปักชนเผ่าถือเป็นผลิตภัณฑ์ ที่สร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการ ซึ่งจังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดหนึ่งที่ขึ้นชื่อในการปักผ้าชนเผ่าทั้ง อาข่า ม้ง เมี่ยน ผลิตภัณฑ์ผ้าปักชนเผ่าได้รับการพัฒนาขึ้น มีการนำความคิดใหม่ๆ มาปรับใช้ให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ทั้งรูปแบบการตัดเย็บลวดลาย ในการตัดเย็บที่มีความสวยงาม ทันสมัยและตรงตามความต้องการของผู้ซื้อมากขึ้น แต่ยังคงเสน่ห์ของผ้าปักชนเผ่า ทำให้ผลิตภัณฑ์ผ้าปักแต่ละชิ้นมีลวดลายที่ไม่ซ้ำกัน อีกทั้งยังมีราคาที่ผู้บริโภคสามารถซื้อได้ การสวมใส่ยังคงให้ความสวยงามและคงรักษานวัตกรรมวัฒนธรรมความเป็นชนเผ่าไว้

ชาวบ้านบ้านสันกองจะปักผ้าในเวลาว่างจากงานทำไร่ ทำนา ทำสวน มีทั้งลายพื้นเมืองและลายชนเผ่าซึ่งการปักผ้าจะทำการกันตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน การปักผ้านั้นผู้ปักต้องมีสมาธิตั้งใจและกายทำให้ผ้าปักออกมามีความประณีตสวยงาม มีคุณค่าในตัวสูง ผ้าปักชาวไทยภูเขานิยมปักสืบทอดกันมานานโดยมีลวดลายหลากหลาย แต่ปัจจุบันชาวบ้านสันกองได้นำลวดลายมาพัฒนาและผสมผสานเป็นลายต่างๆ อีกทั้งยังนำมาประยุกต์ใช้กับเครื่องใช้หลากหลายอีกด้วย เช่น เสื้อ กางเกง ผ้าห่ม ผ้าปูโต๊ะ กรอบรูป พวงกุญแจเข็มขัด กระเป๋า ซองใส่แว่นตา ซองโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น

จากการที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ผู้ศึกษาได้เห็นความสำคัญของลวดลายผ้าปักชาวไทยภูเขา จึงมุ่งศึกษาการพัฒนาารูปแบบผ้าปักจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้มีอัตลักษณ์ น่าสนใจ สวยงาม โดดเด่นเพิ่มประสิทธิภาพทางการจัดการอย่างยั่งยืน โดยเลือกกลุ่มผลิตผ้าปักชาวไทยภูเขาที่ปักด้วยมือ บ้านสันกอง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เป็นกรณีศึกษา เนื่องจากผลิตภัณฑ์ผ้าปักบ้านสันกองได้รับการคัดเลือกจากเวทีประชาคมตำบลให้เป็นสินค้า หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ระดับ ๕ ดาว ของตำบล และได้รับการคัดสรรให้เป็นสินค้า OTOP ระดับ ๕ ดาว ของระดับอำเภอ ระดับจังหวัดและระดับประเทศ อีกทั้งยังเป็นภูมิปัญญาของคนในหมู่บ้านมาเป็นเวลานานนับหลายสิบปี เป็นงานที่ต้องใช้ฝีมือประณีตใช้ความอดทนหลายปีทำให้ผลิตภัณฑ์มีคุณค่า

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อพัฒนารูปแบบผ้าปักชาวไทภูเขา บ้านสันกอง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจจากการพัฒนารูปแบบผ้าปักชาวไทภูเขา บ้านสันกอง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง การผสมผสานของสินค้าและบริการที่กิจการเสนอต่อตลาด เป้าหมาย ประกอบด้วย ความหลากหลาย คุณภาพ การออกแบบ รูปแบบ ตรารผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ การบริการ หรือสิ่งใด ๆ ที่เสนอออกสู่ตลาดเพื่อการรู้จักการเป็นเจ้าของ การใช้หรือการบริโภค และสามารถตอบสนองความจำเป็นและความต้องการของตลาดได้ ประกอบด้วย สินค้า บริการ ความคิด สถานที่ องค์การหรือบุคคลโดยผลิตภัณฑ์ต้องมีรรถประโยชน์ (Utility) มีคุณค่า (Value) ในสายตาของลูกค้าจึงจะมีผลทำให้ผลิตภัณฑ์สามารถขายได้ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ มีวัตถุประสงค์มากมายและมีลักษณะครอบคลุมกว้างขวาง แต่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ ต้องการผลิตภัณฑ์ใหม่ที่จะสร้างผลกำไรและเพื่อความอยู่รอดของบริษัท (Fuller, G.W., 1994)

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นการพัฒนา ปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์ให้ตรงตาม ความต้องการของผู้บริโภค โดยรูปแบบในการพัฒนาอาจเป็นด้านบรรจุภัณฑ์ หรือตัวผลิตภัณฑ์อาหารก็ได้ งานพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นเครื่องมือที่มีความจำเป็น อาศัยทั้งระบบและกลยุทธ์ก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ ในเชิงพาณิชย์การสร้างแนวความคิดผลิตภัณฑ์เป็นขั้นตอนเริ่มต้นสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยอาศัยการเข้าถึงความต้องการหรือความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์อย่างแท้จริง การค้นหาความต้องการของผู้บริโภคจำเป็นต้องอาศัยเทคนิคต่างๆ การเลือกใช้เทคนิคใดนั้นขึ้นกับการพิจารณาตามความเหมาะสม

การออกแบบ ควรวางแผนสร้างสรรค์รูปแบบ โดยวางแผนจัดส่วนประกอบของการออกแบบให้สัมพันธ์กับประโยชน์ใช้สอย วัสดุและการผลิตของสิ่งที่ต้องการออกแบบนั้น เช่น การออกแบบหมวก คือการวางแผนสร้างหมวกในรูปแบบใหม่ โดยเน้นความเหมาะสมของรูปทรง ลวดลาย สี (พัชรา อักษิณิตย์กุล, 2555) ความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์จากการแปรรูปผ้าฝ้ายทอมือ ที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้ว ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติเชิงบวกในระดับมากที่สุดต่อผลิตภัณฑ์ โดยประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยสูงที่สุดได้แก่ ผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทอมือสามารถต่อยอดพัฒนารูปแบบและลวดลายในอนาคตได้ ผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทอมือสะท้อนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบให้มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้นผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทอมือมีรูปแบบและการประยุกต์ที่สวยงามและเป็น

ที่ดึงดูดใจ ผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทอมือเป็นการใช้เทคนิคภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบเดิมมาใช้ในการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ (กิตติพงษ์ เกียรติวิภาค, 2555) ประโยชน์ของการออกแบบ คือ สิ่งที่มีสัมพันธ์กับชีวิตมนุษย์ ดังนั้น ได้ให้ข้อคำนึงในการออกแบบไว้ 5 ประการ ประโยชน์ใช้สอย ความงามทางศิลปะ การจับคู่สี คุณสมบัติของวัสดุและเศรษฐกิจ และ แบบอย่างและวัฒนธรรม (มนตรี ยอดบางเตย, 2563)

อรุณวรรณ ตั้งจันทร์ (2556) วิจัยและการพัฒนาผลิตภัณฑ์เคหะสิ่งทอจากผ้าปักชาวเขาเผ่าม้ง จังหวัดเพชรบูรณ์พบว่า คือ ลายดอกไม้ จาก การศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภค พบว่าการประเมินระดับความพึงพอใจ จำแนกตามเพศไม่แตกต่างกันและจำแนกตามระดับ รายได้พบว่าแตกต่างกันในด้านประโยชน์ใช้สอย วัสดุและกรรมวิธี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้ผลิตผ้าปักชาวไทยภูเขาในพื้นที่บ้านสันกอง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ผู้ศึกษาได้กำหนดให้มีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีคุณสมบัติเฉพาะ คือ เป็นผู้ปักผ้าชาวไทยภูเขาด้วยมือและมีการนำผ้าปักไปผลิตต่อเป็นผลิตภัณฑ์ซึ่งได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 32 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาผลิตภัณฑ์ผ้าปักชาวไทยภูเขา ใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งออกแบบขึ้นมาเพื่อรองรับวัตถุประสงค์ของการศึกษาพร้อมกับผู้ศึกษาจะใช้อุปกรณ์บันทึกความรู้ เช่น สมุดจดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ ฯลฯ เพื่อเป็นประโยชน์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและป้องกันการลืมข้อมูลจนอาจทำให้เกิดความผิดพลาด หรือความบกพร่องขึ้นมาได้ แนวการสัมภาษณ์มีองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญ

ส่วนที่ 2 แบบประเมินการพัฒนาและการออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าปักชาวไทยภูเขา

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคจากการผลิต ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษามีวิธีการดำเนินเก็บข้อมูลดังต่อไปนี้

3.1 การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) ที่เป็นการเก็บและศึกษาข้อมูลจากเอกสาร บทความวิชาการ วิทยานิพนธ์ วารสารงานวิจัยและสื่อต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์

วารสารต่างๆ ซึ่ง มีส่วนที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ที่มีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์

3.2 การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Formal Interview) และการสัมภาษณ์พูดคุยแบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) กับผู้ผลิตผ้าปักชาวไทยภูเขา ที่ยังมีการดำเนินการในปัจจุบันอย่างต่อเนื่องและมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนในพื้นที่ตลอดจนสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนารูปแบบผ้าปักชาวไทยภูเขาโดยผู้ศึกษาได้ทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลภาคสนาม เพื่อแสดงต่อเจ้าของสถานที่เพื่อเป็นการให้เกียรติและแสดงความเป็นทางการในเชิงวิชาการมากขึ้น

3.3 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) รวมทั้งการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Nonparticipant Observation) ในระหว่างการลงเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยที่ผู้ศึกษาจะศึกษาถึงข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผ้าปักชาวไทยภูเขา เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนารูปแบบผ้าปักชาวไทยภูเขา

4. การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาใช้การวิเคราะห์ข้อมูลพรรณนาความ (Descriptive Analysis) โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากปรากฏการณ์บนพื้นที่ที่ศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบผ้าปักชาวไทยภูเขา ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยใช้เทคนิคการวิเคราะห์สถิติเชิงเนื้อหา (Content Analysis) การแจกแจงความถี่ เป็นการแสดงค่าความถี่ของข้อมูลที่เก็บมาได้ โดยแสดงเป็นจำนวนและร้อยละ (%)

ส่วนที่ 2 แบบประเมินการพัฒนาและการออกแบบลวดลายผ้าปักชาวไทยภูเขา วิเคราะห์ข้อมูลโดย การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคจากการผลิต วิเคราะห์ข้อมูลโดย การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. การพัฒนารูปแบบผ้าปักชาวไทยภูเขา

ลายผ้าปักของชาวไทยภูเขาที่ได้นำมาพัฒนาปักเป็นลายผสมผสาน ได้แก่ ลายก้างปลาลายดอกไม้ ลายสี่เหลี่ยมจัตุรัส ลายสี่เหลี่ยมผืนผ้า ลายใยแมงมุม ลายกังหัน ลายภูเขา ลายชั้นบันได ลายดอกหญ้า ลายกันหอย มาพัฒนาให้มีสีสันสดใสลวดลายต่างๆ เหล่านี้มาผสมผสาน เข้าด้วยกันและพัฒนาลายให้ทันสมัยโดยยังคงตั้งอยู่บนฐานแนวคิดและภูมิปัญญาดั้งเดิม

วิธีการศึกษา มีขั้นตอนดังนี้

5.1 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นในการทำวิจัย และขอบเขตเบื้องต้นในการออกแบบลวดลาย และวิธีการปักผ้า เพื่อเป็นแบบอย่างและแนวทางในการพัฒนาลวดลายผ้าปัก

5.2 ศึกษาผลิตภัณฑ์ผ้าปักที่เป็นลวดลายเดิมที่นิยมปักกันอย่างกว้าง และนิยมในการปักเป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางและชี้แนะในการพัฒนาออกแบบลวดลายในรูปแบบใหม่

5.3 ทำการสำรวจลงพื้นที่วิจัย สัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้ให้ความรู้และคนในพื้นที่เพื่อใช้ข้อมูลที่ได้ทำการวิเคราะห์

5.4 เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการสำรวจและศึกษาการปักผ้า มาทำการออกแบบประยุกต์ลวดลายและร่างแบบลวดลาย เพื่อให้ผู้ให้ความรู้ได้ทำการประเมินผลให้มีความสอดคล้อง ถูกต้อง ไม่เกินขอบเขตจนทำให้ผิดเพี้ยนจากอัตลักษณ์ลวดลายผ้าปักชนเผ่า

มีขั้นตอนการพัฒนา ดังนี้

1. ศึกษาเกี่ยวกับลวดลายผ้าปักชาวไทยภูเขา เพื่อที่จะนำมาพัฒนา

2. ได้มีการลงพื้นที่ในหมู่บ้านสันกอง ตำบลแม่ไร่ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เพื่อสำรวจลายผ้าปักชาวไทยภูเขา พบว่าผู้ผลิตได้มีการปักผ้าหลายรูปแบบหลายลวดลายและหลายชนเผ่า

3. ได้มีการรวบรวมลวดลายผ้าปักที่ผู้ศึกษาสนใจ จากผู้ผลิตผ้าปักชาวไทยภูเขา และนำลายผ้าปักของชาวไทยภูเขา ได้แก่ ลายก้างปลา ลายดอกไม้ ลายสี่เหลี่ยมจัตุรัส ลายสี่เหลี่ยมผืนผ้า ลายใยแมงมุม ลายกังหัน ลายหัวใจ ลายชั้นบันได ลายผีเสื้อ ลายดอกหญ้า ลายเม็ดข้าว ลายกันหอย

มาพัฒนาให้สีสันสดใสสวยงาม น่าสนใจ และทันสมัยขึ้น โดยยังคงตั้งอยู่บนฐานแนวคิดและภูมิปัญญาดั้งเดิม

4. นำผลที่ได้จากการศึกษาลวดลายผ้าปักมาวิเคราะห์ปรับเปลี่ยนแก้ไขให้มีความถูกต้องเหมาะสมตามคำแนะนำของผู้ให้ความรู้

5. จัดทำผลิตภัณฑ์ที่มีลวดลายรูปแบบที่แตกต่างจากรูปแบบเดิมโดยมีความผสมผสานลวดลายให้มีความโดดเด่นมากขึ้น

6. ให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ให้ข้อมูลทำการประเมินการพัฒนาและการออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าปักชาวไทยภูเขาจากผลิตภัณฑ์ที่ได้พัฒนาขึ้นมา

ผลการศึกษา

จากการศึกษาการพัฒนาารูปแบบผ้าปักชาวไทยภูเขา บ้านสันกอง ตำบลแม่ไร่ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย สามารถวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป ผลการศึกษา พบว่า ผู้ผลิตผ้าปักชาวไทยภูเขาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ผู้ผลิตผ้าปักส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 56 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ผู้ผลิตผ้าปักส่วนใหญ่ปักผ้าเพื่อจำหน่ายและใส่เอง และใช้ช่วงระยะเวลาว่างจากการทำงานในการปักผ้า ส่วนใหญ่ปักผ้าเพื่อนำไปทำเป็นผลิตภัณฑ์กระเป๋า รองลงมาคือ เสื้อ และกระโปรง ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการปักผ้า 10 ปี ขึ้นไป

2. ความพึงพอใจในการพัฒนารูปแบบผ้าปักชาวไทยภูเขา ผลการศึกษาพบว่า ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปักชาวไทยภูเขา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.39$) ด้านการออกแบบของผลิตภัณฑ์ผ้าปักชาวไทยภูเขา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.24$) เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ได้แก่ ด้านประโยชน์การใช้สอย ($\bar{X}=3.92$) ด้านความงามทางศิลปะ ($\bar{X}=4.43$) ด้านการจับคู่สี ($\bar{X}=4.05$) ด้านคุณสมบัติทางวัสดุและเศรษฐกิจ ($\bar{X}=4.63$) ด้านแบบอย่างและวัฒนธรรม ($\bar{X}=4.16$)

3. ปัญหาและอุปสรรคจากการผลิตผ้าปักชาวไทยภูเขา ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาด้านการผลิตภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X}=1.27$) ปัญหาด้านผลิตภัณฑ์ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=1.94$)

อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบผ้าปักชาวไทยภูเขาบ้านสันกอง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ผลการประเมินการพัฒนาารูปแบบของผลิตภัณฑ์ผ้าปักชาวไทยภูเขาในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ คุณสมบัติทางวัสดุและเศรษฐกิจ รองลงมา ได้แก่ ความงามทางศิลปะ แบบอย่างและวัฒนธรรม การจับคู่สี และประโยชน์ การใช้สอย ซึ่งสอดคล้องกับ มนตรี ยอดบางเตย (2563) ที่กล่าวว่า ปรัชญาของการออกแบบ คือ สิ่งที่มีสัมพันธ์กับชีวิตมนุษย์ ดังนั้น ได้ให้ข้อคำนึงในการออกแบบไว้ 5 ประการ ประโยชน์ใช้สอย ความงาม ทางศิลปะ การจับคู่สี คุณสมบัติของวัสดุและเศรษฐกิจ และ แบบอย่างและวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้

จากผลการศึกษาการพัฒนาแบบผ้าปักชาวไทยภูเขาบ้านสันกอง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1. ลวดลายที่ใช้เป็นลวดลายดั้งเดิมที่ยังไม่ได้มีการพัฒนาเพราะชาวบ้านส่วนใหญ่คุ้นชินกับการปักผ้าในลวดลายนั้นๆ จึงยังไม่มีพัฒนาลวดลายใหม่ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการนำมาวิเคราะห์ถึงการออกแบบลวดลายใหม่

1.2. การปักผ้าแต่ละครั้งใช้เวลานานต้องใช้ฝีมือประณีตใช้ความอดทนมีสมาธิในการปักเพื่อให้เกิดความผิดพลาดน้อยที่สุดจึงทำให้การผลิตแต่ละครั้งได้ปริมาณการผลิตที่น้อยและได้ผลตอบแทนน้อย ดังนั้นหน่วยงานเทศบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการสนับสนุน เรื่องการจัดจำหน่ายและการเข้าถึงลูกค้าให้เป็นสินค้าของชุมชนเพื่อให้ได้ราคาที่เหมาะสม และคุ้มค่ากับระยะเวลาที่ใช้

2. ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป

ในการศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบผ้าปักชาวไทยภูเขาบ้านสันกอง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ควรจะต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นอื่นๆ ดังต่อไปนี้

2.1. ศึกษาการวิเคราะห์เกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์หรือลวดลายผ้าปักชาวไทยภูเขาเพื่อกำหนดราคาจำหน่ายผักปักและเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ดียิ่งขึ้น

2.2. ศึกษาและวิเคราะห์จุดเด่นหรือลักษณะเด่นในลวดลายและรูปแบบของผลิตภัณฑ์ผ้าปักชนเผ่า ตามอัตลักษณ์ของแต่ละชุมชน

เอกสารอ้างอิง

กิตติพงษ์ เกียรติวิภาค. (2555). การศึกษาและพัฒนารูปแบบผ้าฝ้ายทอมือ มาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษากลุ่มหมู่บ้านผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอนหลวง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน. ศิลปกรรมสาร, 13-52.

พัชรา อักชินิตย์กุล. (2555 มิถุนายน 12). ความหมายของการออกแบบ. แหล่งที่มา <https://www.gotoknow.org/posts/315051>

อรุณวรรณ ตั้งจันทร์ เกษร ธิตะจारी และนิรัช สุดสังข์. (2556). การพัฒนาผลิตภัณฑ์เคหะสิ่งทอจากผ้า
ปักชาวเขาเผ่าม้ง จังหวัดเพชรบูรณ์. วารสารวิชาการ AJNU ศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีที่ 4 ฉบับที่ 2.

Fuller, G.W. (1994). **New Product Development from Concept to Marketplace.**
CRC Press, Inc. USA: Boca Raton, Florida